

TYÖAIKAPANKISTA PAIKALLISESTI SOVITTAESSA HUOMIOITAVIA TULKINTOJA JA MÄÄRÄYKSIÄ

1. Tulkintoja

Viikoittaisena tes-ylityönä korvataan työntekijän työtuntijärjestelmän mukaisena vapaapäivänään tekemä työ, mikäli hän työaikapankkivapaan takia ei ole tehnyt työviikon säännöllistä viikoittaista työaikaansa vastaavia tunteja.

Arkipyhäkorvauksen saamisen edellytyksenä on se, että työntekijä on ollut työtuntijärjestelmän mukaisesti työssä joko viimeisenä arkipyhää edeltäneenä tai sen jälkeisenä työpäivänä. Näitä edellytyspäiviä siirtää työajan tasaamisvapaan lisäksi myös työaikapankkivapaa.

Luontoisedut ovat säännölliseltä työajalta maksettavaa palkkaa ja ne ovat pankkivapaan aikana yleensä työntekijän käytettävissä

Huom! työaikapankkia koskevat työehtosopimuksen **13 §:n 7 momentin** määräykset eivät aiheuta muutostarpeita niihin paikallisiin sopimuksiin, joissa on sovittu tai sovitaan ns. keskimääräisestä viikoittaisesta työajasta ja ainoa sovittu säästettävä erä on säännöllinen työaika.

2. Määräyksiä

Säännöllinen työajan pituus ja työajan järjestäminen paikallisesti sopien

Työaikalain mukaan säännöllinen työaika saa olla enintään 8 tuntia vuorokaudessa ja 40 tuntia viikossa. Viikoittainen säännöllinen työaika voidaan järjestää myös keskimäärin 40 tunniksi enintään 52 viikon ajanjakson aikana.

Teknologiатеollisuuden työehtosopimus antaa mahdollisuuden sopia paikallisesti toisin muun muassa vuorokautisen ja viikoittaisen työajan enimmäispituudesta sekä yli vuoden pituisesta tasoittumisjaksosta työaikapankkisopimuksella. Työehtosopimus ei aseta paikallisesti sovittavalle vuorokautiselle tai viikoittaiselle säännöllisen työajan pituudelle enimmäisrajaa. Työaikalain pakottavat lepoaikasäännökset asettavat kuitenkin rajan työajan pidentämiselle.

Katso:

Työaikalaki 3 luku 6 §

Teknologiатеollisuuden työehtosopimus 13 § 1 ja 3 momentit

Liukuva työaika

Työaikalaissa liukuvalla työajalla tarkoitetaan työaikajärjestelyä, jossa työntekijä voi sovituissa rajoissa päättää itse työn alkamis- ja päättymisajankohdan. Liukuma-aika voi lain mukaan olla enintään 3 tuntia. Vuorokautista säännöllistä työaika voidaan siten pidentää tai lyhentää enintään 3 tuntia. Lain mukaisessa liukuvassa työajassa enimmäiskertymä saa olla työntekijällä enintään 40 tuntia. Viikoittainen säännöllinen työaika tulee tasoittua enintään 40 tuntiin viimeistään työsuhteen päättyessä.

Työehtosopimuksen mukaan voidaan paikallisesti sopia säännöllisen työajan enimmäiskertymästä toisin. Liukuvan työajan järjestelmä on myös mahdollista yhdistää paikallisesti sopien osaksi työaikapankkia.

Katso:

Työaikalaki 3 luku 13 §

Teknologiateollisuuden työehtosopimus 13 § 3 momentti

Lepoajat

Päivittäinen lepoaika

Työaikalain ja työehtosopimuksen 13 §:n 5 momentin mukaan työntekijälle on annettava työvuoron aikana säännöllinen vähintään tunnin mittainen lepoaika. Vuorotyöntekijälle annettava lepoaika on lain mukaan vähintään ½ tuntia tai tilaisuus aterioda työn ohessa. Työehtosopimus mahdollistaa paikallisen toisin sopimisen päivittäisestä lepoajasta.

Katso:

Työaikalaki 6 luku 28 §

Teknologiateollisuuden työehtosopimus 13 § 3 ja 5 momentit

Vuorokausilepo

Työaikalain mukaan kaikille työntekijöille on annettava vähintään 11 tunnin vuorokausilepo. Vuorokausilepo on annettava jokaisen työvuoron alkamista seuraavan 24 tunnin aikana.

Vuorokausilepoa on mahdollista lyhentää liukuvan työajan järjestelmässä tai tilapäisesti paikallisesti sopimalla siten, että se on vähintään 7 tuntia. Lisäksi erityisissä tilanteissa vuorokausilepo on mahdollista lyhentää 5 tuntiin. Nämä tilanteet on lueteltu työaikalaisissa.

Työehtosopimus mahdollistaa paikallisen toisin sopimisen vuorokausilevosta, mutta tällöinkin tulee noudattaa työaikalain ehdottomia määräyksiä.

Katso:

Vuorokausilepo työaikalaki 6 luku 29 §

Teknologiateollisuuden työehtosopimus 13 § 3 momentti

Viikoittainen vapaa-aika

Työntekijälle on työaikalain mukaan annettava vähintään 35 tunnin pituinen keskeytymätön viikoittainen vapaa-aika. Viikoittainen vapaa-aika on annettava mikäli mahdollista sunnuntain yhteydessä. Tästä vaatimuksesta voidaan kuitenkin poiketa.

Työnantaja voi myös järjestää viikoittaisen vapaa-ajan keskimäärin 35 tunniksi 14 vuorokauden ajanjaksossa siten, että vapaa-aika on vähintään 24 tuntia viikossa. Keskeytymättömässä kolmivuorotyössä vapaa-ajan keskimääräistäminen on mahdollista enintään 12 viikon aikana siten, että vapaa-aikaa on vähintään 24 tuntia viikossa.

Jos työntekijä ei ole saanut viikoittaista vapaa-aikaansa, se on korvattava lyhentämällä hänen säännöllistä työaikaansa yhtä pitkällä ajalla kuin hänellä on saamatta viikoittaista vapaa-aikaa. Työaika on lyhennettävä viimeistään 3 kuukauden kuluessa viikoittaisena vapaa-aikana tehdyn työn tekemisestä, jollei toisin sovita. Työntekijän suostumuksella saamatta jäänyt vapaa-aika voidaan vapaan sijasta korvata rahana.

Työehtosopimuksessa on määräyksiä liittyen viikkovapaaseen ja saamatta jääneen viikkovapaan korvaamiseen rahana. Suositeltavana eikä myöskään työsuojelullisesti perusteltuna voida pitää sitä, että viikkovapaa siirretään työaikapankkiin ja viikoittainen vapaa-aika jää säännönmukaisesti toteutumatta.

Katso:

Työaikalaki 6 luku 31 §

Teknologiateollisuuden työehtosopimus 14 § 8 momentti

Työajan tasaaminen päivä- ja kaksivuorotyössä (ns. pekkaset)

Työajan tasaamisvapailta lyhennetään keskimääräistä viikkotyöaikaan päivä- ja kaksivuorotyössä työehtosopimuksessa sovitun pituiseksi.

Työehtosopimus mahdollistaa tasaamisvapaita toisin sopimisen silloin, kun ne ovat osana työaikapankkia sekä allekirjoituspöytäkirjan ns. työaikakokeilujen perusteella vuoden 2012 loppuun asti.

Katso:

Teknologiateollisuuden työehtosopimus 13 § 2 momentti

Teknologiateollisuuden työehtosopimus 13 § 7 momentti

Teknologiateollisuuden työehtosopimuksen allekirjoituspöytäkirjan 5 §

Lisä- ja ylityöt

Lisätyöllä tarkoitetaan työtä, joka ylittää sovitun työehtosopimuksen mukaisen työajan, mutta ei ylitä työaikalain säädettyä säännöllisen työajan enimmäismäärää. Ylityöllä tarkoitetaan työaikalain mukaisen säännöllisen työajan ylittävää työtä, jota tehdään työnantajan aloitteesta ja työntekijän suostumuksella.

Työehtosopimuksen mukaan lisätyö korvataan ns. tes-ylityönä muun muassa silloin, kun tehty työaika ylittää työtuntijärjestelmässä työajan tasaamiseksi vahvistetun alle 40 tunnin viikoittaisen työtuntimäärän. Työaikalain mukaan lisä- tai ylityöstä maksettava palkka voidaan sopia vaihdettavaksi osin tai kokonaan vastaavaan vapaa-aikaan työntekijän säännöllisenä työaikana.

Työehtosopimus mahdollistaa paikallisen sopimisen ns. yhden ylityön käsitteestä, jolloin ylityöstä maksettavan korvausprosentin suuruus voidaan sopia toisin kuin työehtosopimukseen on kirjattu.

Katso:

Työaikalaki 4 luku 17 §, 18 §, 22 § ja 23 §

Teknolohiateollisuuden työehtosopimus 14 § 1 – 6 momentit

Säästövapaa

Työnantaja ja työntekijä saavat sopia 18 päivää ylittävän osan lomasta pidettäväksi seuraavalla lomakaudella tai sen jälkeen säästövapana. Lisäksi työntekijällä on oikeus säästää 24 päivää ylittävä osa lomastaan, jos siitä ei aiheudu työpaikan tuotanto- ja palvelutoiminnalle vakavaa haittaa

Mikäli työaikapankin yhdeksi osatekijäksi on paikallisesti sovittu säästövapaa ja työntekijä siirtää säästövapaansa työaikapankkiin, käyttäytyy vapaa tämän jälkeen työaikapankin sääntöjen mukaisesti.

Katso:

Vuosilomalaki 5 luku 27 §